

Taalinitiatie Frans: «Féruli, Férula, Férulais, j'entre dans le pays du français»

Greet Van Mello
pedagogisch begeleider VVKBaO

Heel wat scholen bieden taalinitiatie aan. Sommige al vanaf de kleuterschool, andere vanaf het eerste leerjaar, nog andere vanaf het derde leerjaar. Bij taalinitiatie verkennen de leerlingen samen met de leerkracht één vreemde taal - voor Vlaanderen is dat het Frans - op een speelse, muzische manier. Een interessant gesprek met Liesbeth Martens, docente Frans in de lerarenopleiding van de Katholieke Hogeschool Leuven (campus Diest) en nascholer voor onder meer het nieuwe leerplan *Frans* en het project taalinitiatie *Flamme*, ligt aan de basis van dit artikel.

Taalinitiatie, een ontdekkingsreis

Samen met de kinderen op ontdekkingsreis gaan naar een andersklinkende wereld, dat is taalinitiatie. Op een speelse, muzische wijze verkennen de kinderen vreemde klanken, een andere intonatie en uitspraak. Om een taal te leren is het belangrijk die taal te voelen, te ervaren in al haar facetten. Via spelletjes, dans, muziek beluisteren, klankimitaties, woordspelletjes, ervaren kinderen dat een taal leren "chouette" is. Ze kunnen in die vreemde taal ook zingen, een boodschap overbrengen of uitbeelden en dat alles op een leuke, spontane manier. Op ontdekking gaan in "le pays du français" is voor de kinderen én voor de leerkracht een verrassende en leuke uitdaging.

Het doel van taalinitiatie

Het belangrijkste doel dat leerkrachten bij taalinitiatie voor ogen moeten houden is kinderen motiveren voor talen, ervoor zorgen dat kinderen plezier beleven, openstaan voor de nieuwe klank- en taalervaring, durven meedoen en willen nabootsen. Een daaruit volgend doel is dat kinderen ook iets bijleren. De zin in taal die we via goede taalinitiatie, diep in kinderen kunnen borgen, is essentieel voor elke verdere taalverwerving.

Kinderen moeten tijdens taalinitiatie ervaren dat een taal leren "chouette" is.

De voordelen van taalinitiatie

Kinderen op jonge leeftijd laten kennis maken met een vreemde taal biedt een aantal voordelen. We sommen er hier enkele op. Hoe vroeger kinderen met taal in contact komen, hoe gemakkelijker ze de taal opnemen. Dat heeft te maken met de 'gevoelige periode'. Onderzoeken van Penfield en Roberts (1959) en later van Lenneberg (1967) toonden aan dat de flexibiliteit van de hersenen van jonge kinderen groter is dan die van kinderen in de puberleeftijd. Het proces van taalverwerving bij kinderen tot ongeveer elf, twaalf jaar verloopt daardoor spontaan, onbewust en dus gemakkelijker.

Ook hersenactiviteit speelt een rol: wie op jonge leeftijd een vreemde taal leert, traint zijn hersenen om sneller verbanden te leggen. Hij staat met andere woorden meer 'open' voor het leren van andere vreemde talen. Jonge kinderen blijken bovendien een beter oor te hebben voor klanken, ze kunnen gemakkelijker het juiste accent nabootsen. En niet onbelangrijk, ze zijn minder geremd en spontaner dan oudere kinderen. Ze leren een taal als het ware op automatische piloot, door imitatie, zonder grammaticale regeltjes.

Bovendien heeft taalinitiatie ook een positieve invloed op het latere leren van andere vreemde talen. Jonge kinderen die op een spontane en speelse manier kennis maken met Frans, ervaren dat als gemakkelijker, er zijn immers geen punten of goede resultaten aan verbonden. Een taal

leren is dan gewoon leuk en dat zet aan om andere talen te leren.

Dan zijn er ook de voordelen op gebied van multiculturaliteit. De leerling stapt in een taal die niet de zijne is, om er kennis mee te maken, om te leren hoe andersklinkende mensen over net dezelfde dingen spreken, vertellen of zingen. Kinderen worden nieuwsgierig gemaakt naar de andere taal van de leeftijdsgenoten. Ze kijken en luisteren onbevangen naar hun anderstalige leeftijdsgenoot.

Een ander voordeel dat we niet uit het oog mogen verliezen, is de positieve attitude van jonge kinderen tegenover een anderstalige context. Bij goede taalinitiatie zorgt de leerkracht voor een veilige en krachtige leeromgeving die kinderen veel kansen biedt om de vreemde taal te horen en te imiteren. Dat kan al op een zeer eenvoudige manier. Zo begroet de juf van de derde kleuterklas 's morgens samen met de klaspop Camile alle kleuters: "Bonjour Stijn", "Bonjour Yasmina" ... De kleuters die willen, krijgen dan ook de kans om de juf en Camile te begroeten. Ze zingen samen met de handpop Franse liedjes of ze zeggen vingerversjes op en Camile doet mee. Hij mag ook mee op klasuitstap. De handpop hoort echt bij de klas. Ze zijn bijzonder trots dat ze al iets in een vreemde taal kunnen zeggen. Op deze manier ontwikkelen ze meer zelfvertrouwen en spreekdurf. Hoe jonger men met het leren van vreemde talen begint, hoe beter men die positieve attitude kan leren.

Met een ritueel naar "le pays du français"

Om aan de kinderen duidelijk te maken wanneer de reis naar "le pays du français" begint en eindigt, kunnen leerkrachten een vast ritueel gebruiken. Ze kunnen bijvoorbeeld met een handpop werken of samen met de leerlingen een toverspreuk reciteren, terwijl ze met een toverstokje of Franse vlag zwaaien. Bijvoorbeeld als de handpop te voorschijn komt, weten de kinderen dat ze in "le pays du français" terecht komen want de handpop kan helemaal geen Nederlands praten. Als de pop verdwijnt, weten de kinderen dat het Franse momentje afgelopen is. Ze gaan spontaan opnieuw over in het Nederlands.

Kan ik wel genoeg Frans?

Deze vraag stellen leerkrachten zich vaak en dat is begrijpelijk. Het Frans kan soms een struikelblok zijn. Het gebruik van een handpop kan voor de leerkracht een oplossing zijn. De handpop praat enkel Frans, het is niet de juf die het Franse liedje of versje aanleert, maar wel de pop. Wat de pop in het Frans zegt, kan heel goed voorbereid worden. De juf of meester kan zich achter de pop verschuilen en kan eventueel Nederlands praten tegen de pop.

Leerkrachten die hun taalvaardigheid Frans willen optimaliseren of die meer te weten willen komen over de aanpak van taalinitiatie vinden in de verschillende vormingen zeker hun gading. Tijdens de

activiteiten gebruiken de lesgevers heel eenvoudig en voor leerkrachten herkenbaar en haalbaar Frans. De leerkrachten ervaren dat een activiteit rond taalinitiatie vlot verloopt wanneer ze die goed voorbereiden en hun taalgebruik goed overdenken. Ze kunnen de instructies heel simpel en in steeds dezelfde bewoordingen geven. Het is namelijk ook belangrijk dat je in taalinitiatie veel met herhaling werkt. Als de kinderen dezelfde woorden regelmatig horen en dat telkens in een context, dan begrijpen ze de boodschap uiteindelijk beter.

Tijdens de activiteiten gebruiken we heel eenvoudig Frans.

Taalinitiatie binnen een Europese context

De afspraak binnen Europa is dat leerlingen op 18-jarige leeftijd naast de moedertaal ook twee vreemde talen beheersen. Men heeft in Vlaanderen ingezien dat het daarom nodig is vroeger met talen te kunnen beginnen. In 2004 werd - naast een verplichte leergang Frans vanaf de derde graad - de mogelijkheid voorzien om taalinitiatie (met als eerste vreemde taal Frans) aan te bieden vanaf de kleuterschool.

Het is belangrijk dat je als school voor taalinitiatie kiest vanuit een gedragen visie. Het team moet achter de keuze staan. Een goed doordachte aanpak met aandacht voor reflectie en bijsturing zorgt ervoor dat taalinitiatie ook haar plaats krijgt in het talenbeleid van de school en in het schoolwerkplan.

«Féruli, Férula, Férulais, quand est-ce que vous entrez dans le pays du français?»

Het profiel van de taalinitiator

De taalinitiator:

- is creatief;
- straalt enthousiasme uit;
- kan een veilige en krachtige leeromgeving creëren;
- bereidt de activiteit goed voor;
- gebruikt eenvoudig Frans;
- let op een correcte uitspraak.

MEER INFO

Op <http://flamme.khleuven.be> vind je verdere informatie over de nascholing *Flamme* (Frans via Ludieke, Activerende, Motiverende werkvormen, met aandacht voor het Muzische, in Elementaire communicatieve contexten). Zij richt zich op taalinitiatie in de basisschool. Werken aan je Franse taalvaardigheid kan je onder meer via *Croque* (<http://croque.khleuven.be>).